

Obsah

Úvod	9
1. Finance jako ekonomická kategorie z logického hlediska	11
1.1 Úvodní poznámka	11
1.2 Všeobecné předpoklady existence financí. Obecná definice financí	11
1.3 Struktura financí	14
1.4 Objektivní a subjektivní stránka financí	19
1.5 Rozdělovací funkce financí a její charakteristika	20
1.6 Odůvodněnost a námitky proti pojetí financí jako logické kategorie	21
1.7 Měna a měnová politika	22
2. Finance jako ekonomická kategorie v předsocialistických společensko-ekonomických formacích	26
2.1 Základní směry vývoje financí v otrokářské společnosti (starověkých civilizací)	26
2.2 Zobecnění vzájemných souvislostí mezi vývojem financí, rozvojem peněžního hospodářství, vnitřním a zahraničním obchodem z hlediska starověku (Starý Orient, Řecko a Řím)	29
2.3 Státní finance ve starověku	33
2.4 Základní směry vývoje financí ve feudální společnosti	37
2.5 Státní finance ve středověku	40
2.6 Finance kapitalistické společnosti	45
2.6.1 Úvodní poznámky	45
2.6.2 Finance kapitalistických podniků	46
2.6.2.1 Formy kapitalistického podnikání a příčiny jejich vývoje. Souvislost se vznikem monopolů a oligopolů	46
2.6.2.2 Obecná charakteristika financí kapitalistických podniků	50
2.6.2.3 Některé nové znaky financí akciové společnosti jako právní formy ekonomického monopolu	52
2.6.3 Úvěr v kapitalistické společnosti	58
2.6.3.1 Úvěr v období kapitalismu volné soutěže	58
2.6.3.2 Změny v úvěrovém mechanismu, ke kterým dochází s přechodem k monopolnímu a státněmonopolnímu kapitalismu	61

2.6.4	Měnový a finanční mechanismus v mezinárodních ekonomických vztazích v rámci kapitalistické světové soustavy	64
2.6.4.1	Měnový a finanční mechanismus v mezinárodních ekonomických vztazích v rámci kapitalistické světové soustavy v období kapitalismu volné soutěže	64
2.6.4.2	Měnový a finanční mechanismus v mezinárodních ekonomických vztazích v rámci kapitalistické světové soustavy v období státněmonopolního kapitalismu	68
2.6.5	Stručná charakteristika pojištění v kapitalistické společnosti	72
2.6.6	Veřejné finance v kapitalistické společnosti	73
2.6.6.1	Výchozí charakteristika veřejných financí v kapitalistické společnosti. Pojem mechanismu veřejných financí a rozpočtového mechanismu	73
2.6.6.2	Rozpočtový mechanismus kapitalismu volné soutěže v teoretickém pojetí	76
2.6.6.3	Reálný rozpočtový mechanismus v období kapitalismu volné soutěže	81
2.6.6.4	Změny v reálném rozpočtovém mechanismu s přechodem do období státněmonopolního kapitalismu	85
2.6.6.5	Úvod do Keynesovy teorie efektivní poptávky	90
2.6.6.6	Některé hlavní aspekty aplikace Keynesovy teorie na rozpočtový mechanismus v teoretickém pojetí	94
2.6.6.7	Hlavní aspekty kritického hodnocení teoretických modelů fungování rozpočtového mechanismu	100
3.	Genese socialistických financí	103
3.1	Základní ekonomické, sociální a politické procesy podmiňující genesi socialistických financí	103
3.2	Genese financí státních hospodářských organizací. Finanční mechanismus státních hospodářských organizací a základní směry jeho vývoje	105
3.2.1	Základní charakteristické rysy financí státních hospodářských, rozpočtových a příspěvkových organizací	105
3.2.2	Finanční mechanismus státních hospodářských organizací	110
3.2.3	Genese a vývoj financí státních hospodářských organizací v ČSR v letech 1945—1952	113
3.2.4	Některé hlavní tendence ve vývoji finančního mechanismu státních hospodářských organizací v následujícím období	119
3.2.4.1	Finanční mechanismus SHO v ČSR v letech 1953—1957	119
3.2.4.1.1	Problém optimalizace financování oběžných prostředků ze zisku SHO, státního rozpočtu, znovurozdělením zisku prostřednictvím rezortních ministerstev a z účelových bankovních úvěrů	122
3.2.4.2	Pokus o zavedení nové soustavy řízení v roce 1959	128
3.2.4.3	Soustava řízení z roku 1968	132
3.2.4.4	Soustava řízení z roku 1970	138
3.3	Genese financí družstevních hospodářských organizací	139
3.4	Genese státních socialistických financí	146
3.4.1	Zaměření výkladu	146
3.4.2	Charakteristika změn mezi státními financemi a státními hospodářskými organizacemi	147
3.4.3	Státní socialistické finance a kapitalistický, malovýrobní a družstevní sektor	153
3.4.4	Státní socialistické finance a spotřebitelský sektor	155
3.4.5	Budování jednotného (unitárního) rozpočtu. Jednotná rozpočtová soustava v rámci čs. federace	157
3.4.6	K otázce vyrovnanosti a struktury státního rozpočtu	159
3.5	Genese socialistického pojištění	161

3.6	Genese mezinárodných socialistických financií	164
3.7	Genese socialistického bankovního úvěru	170
3.7.1	Znárodnění a přestavba bankovní soustavy	170
3.7.2	Změna vztahů mezi obchodním a bankovním úvěrem v přechodném období. Charakteristika obchodních úvěrů	175
3.7.3	Základní směry v úvěrovém fondu v ČSSR v letech 1953—1980	179
4.	Financie ako ekonomická kategória v socialistickej spoločnosti (objektívna stránka socialistických financií)	183
4.1	Realizácia spoločenského produktu a financie	183
4.1.1	Peňažný obrat realizačný a transferový	184
4.1.2	Realizácia jednotlivých zložiek spoločenského produktu	186
4.1.3	Finančné aspekty realizácie spoločenského produktu	191
4.2	Podstata socialistických financií	194
4.2.1	Stručná charakteristika súčasných názorov na podstatu socialistických financií a na ich členenie	194
4.2.2	Vývoj názorov na socialistické financie	199
4.3	Funkcie socialistických financií	205
4.3.1	Rozdeľovacia funkcia socialistických financií	206
4.3.2	Kontrolná funkcia socialistických financií	208
4.3.3	Vzájomný vzťah medzi rozdeľovacou a kontrolnou funkciou socialistických financií	211
4.4	Peňažné vzťahy v socialistickej ekonomike	212
4.4.1	Peňažné vzťahy a peňažné operácie	212
4.4.2	Druhy peňažných vzťahov	216
4.5	Peňažné fondy v socialistickej ekonomike	222
4.5.1	Proces tvorby peňažných fondov v národnom hospodárstve	222
4.5.2	Decentralizované a centralizované peňažné fondy	227
4.6	Základná charakteristika jednotlivých zložiek (článkov) socialistických financií	232
4.6.1	Štátny rozpočet (štátne financie)	232
4.6.1.1	Kritériá členenia príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu	233
4.6.1.2	Finančné hospodárenie rozpočtových organizácií	238
4.6.2	Úver	241
4.6.3	Poistenie	244
4.6.3.1	Štátne majetkové a osobné poistenie	244
4.6.3.2	Sociálne poistenie	247
4.6.4	Financie podnikov a odvetví	249
4.6.4.1	Podstata a členenie podnikových a odvetvových financií	249
4.6.4.2	Tvorba, rozdelenie a použitie podnikových peňažných fondov	252
4.7	Klasifikácia finančných pojmov	254
4.7.1	Úvod do problematiky	254
4.7.2	Klasifikácia jednoduchých finančných pojmov	255
4.7.3	Klasifikácia základných pojmov finančnej vedy	258
4.7.4	Vzťah pojmov a kategórií finančnej vedy k pojmom a kategóriám politickej ekonomie	265
4.8	Vzťah financií k ďalším kategóriám rozdeľovania národného dôchodku	268
4.8.1	Stručná charakteristika kategórie miezd a cien	268
4.8.2	Vzťah medzi financiami a mzdami	270
4.8.3	Vzťah medzi financiami a cenami	275
4.8.4	Vzťah medzi mzdami a cenami	279

5.	Finančná sústava a finančná činnosť (subjektívna stránka socialistických financií)	282
5.1	Finančná sústava socialistickej spoločnosti	282
5.1.1	Základné zásady organizovania socialistickej finančnej sústavy	282
5.1.2	Charakteristika jednotlivých zložiek finančnej sústavy socialistického štátu	285
5.2	Podstata a členenie finančnej činnosti ako súčasti ekonomickej činnosti	289
5.2.1	Charakteristika a druhy ekonomickej činnosti	289
5.2.2	Podstata a druhy finančnej činnosti	297
5.3	Podstata a členenie finančnej politiky ako súčasti ekonomickej politiky	301
5.3.1	Charakteristika a druhy ekonomickej politiky	301
5.3.2	Podstata a druhy finančnej politiky	303
5.3.3	Zameranie a úlohy finančnej politiky v socializme	305
5.3.4	Postavenie a úlohy finančnej politiky ČSSR v zmysle záverov XV. a XVI. zjazdu KSC	308
5.4	Podstata a druhy finančnej kontroly	318
5.4.1	Podstata finančnej kontroly ako súčasti kontroly ekonomickej činnosti	318
5.4.2	Druhy finančnej kontroly	321
5.5	Základy finančnej analýzy	323
5.5.1	Metodológia finančnej analýzy	324
5.5.1.1	Použitie marxistickej dialektickej metódy vo finančnej analýze	325
5.5.1.2	Použitie analytickej metódy vo finančnej analýze	327
5.5.1.3	Použitie ďalších metód vo finančnej analýze	333
5.5.2	Metodika finančnej analýzy	336
5.6	Podstata, úlohy a členenie finančnej revízie	342
5.7	Základy úhrnného finančného a komplexného menového plánovania	345
5.7.1	Úvodní metodologické poznámky	345
5.7.2	Úhrnné finanční plánovanie	346
5.7.3	Řízení socialistické měny pomocí parciálních menových plánů a komplexního menového plánu	355
Literatura		363
Register		365